

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones uenerabilis magistri Nicolai de blony
decretoru[m] doctoris. capellani episcopi Bosnomensis.
ualde deseruientes populo. sed et clero utcu[m]q[ue]
docto eos digne legenti. predicanti. aut ...**

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 22. XI. 1494 - 1495

Dominica tertia post trinitatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31214

¶ Dominica tertia post trinitatis

Deus ergo operā delicijs spūalibz que sunt opera sancta ⁊ mūda. De q̄bz in psal. Et nō illuminatio mea in delicijs meis. **Glosa.** Per delicias per quas quidez delicias peruenit ad delicias sempiternas. De quibz **Beñ. clir.** dicitur. Prebebit inq̄t sc̄z ipe x̄ps. delicias regibz. id est. omnibus electis in regno suo habitantibz. Ad quas nos perducit ipse q̄ p̄ secula uiuit Amen.

Dominica tertia post trinitatis. I Sermo. LXXXVIII

¶ In peccatores re

Habitat. **Luce. xv.** Sicut dicit **Aug.** super **Johannem** **Atrulit** **christi** veritate vt doctor. mansuetudinē vt liberator. iusticiam vt cognitor. **Vult** dicere **Augustin.** q̄ x̄pus om̄ibz om̄ia factus est. Ignaris vt doctor veritatis. peccatoribus mansuetudo vt liberator. iustis merces vt cognitor. et meritorū inspector et ponderator. sicut de eo scriptum est. **Spiritus** ponderator est dominus. **Proverbiōz. xvj.** Cum igitur peccatores cognouissent christum doctore veritatis et mansuetū liberatore hoc est relaxatores ⁊ remissore huma ne iniquitatis. merito appropinquabāt ad eum scientes illud de eo. quia qui appropinquat pedibus eius accipiet de doctrina illius. **Deutro. xxxij.** Sicut horrabatur **Dauid** diu ante dices. Accedite ad eū et illuminamini. et facies vestre nō confundentur. **Et certe nō confundentur appropinquantes ad x̄pm.** quia nō repellat dominus plebem suā. sed recipiet eam. per gratiam suā quicūqz ad eum accesserit. sicut ipse de se dicit **Johan. vj.** Eum qui venit ad me nō eiciam foras. sed benigne recipiā ⁊ peccata dimittā. **Ad hoc enim veni in mūdū** vt quērerem et saluum facerem qd̄ perierat. **Unde dicit Augustinus** super **Johānem** in glosa super epistolam. **j. Thimo. j.** Qd̄ christū ad terram nō traxerūt merita nostra. sed peccata nostra. **Et Ambrosius** super **Lucam** dicit. Qd̄ christus iustus venit ad nos peccatores. vt et peccatoribus faceret iustos. p̄r venit ad impios. vt nos faceret pios. humilis ad superbos. vt et superbis faceret humiles. **Hec ille.** Verū sc̄z christus ad hoc venerit vt peccatores lapsos repararet. errantes corrigeret. in-

firmantes adiunaret. vt dicit **Beda** super **Antic. libro. iij.** Ac per hoc iuste ⁊ sancte faceret. quia operi ad quod a patre missus fuerat insulteret p̄sertim peccatores ad se trahendo. quos vt benignius alliceret ad penitentiā. cum eis etiā manducare cōsueuerat. tamē pharisei zelo ducti inuidie cōtra christum molētes infidias de omnibus suis siue dicitis siue factis scandalifaciant omnia sinistre interpretantes calumniabantur. **Unde non valentes** facta sue benignitatis aliter inficere saltem inuenerunt contra christum peccatoribus cōuersantem dicentes. **Dic peccatores recipit.** vt dicit euangelium.

In illo tempore. Erant appropinquantes publicani et peccatores vt audirent illum. **In verbis istis** fit mentio de triplici persona. sc̄z qui ea dixerūt. secūdo contra quē. tertio in cuius iniuriā. **Fuerūt em̄ dicentes** scribe et pharisei **Christi** autē fuit dei filius p̄tra quē ea dixerunt. peccatores autē qui ad x̄pm conuenerant magnā iniuriā et verbis illis patiebant. **Et sic tria hie sunt cōsideranda** q̄ fuerūt in istis tribz personis. **In phariseis** fuit zelus malus cum essent inimici x̄pi occulti. et h̄ triplicē vicij sc̄z inuidie. murmuris. ⁊ detractionis. **Uñ** hic dicit. **Et murmurabant** scribe et pharisei dicentes. quod vtiqz fuit et inuidia. per modum detractionis. **In x̄po** fuit mira patientia. prudentia. ⁊ benignitas. per modum pie miserationis. **In peccatoribus** fuit mira ⁊ deuota affectō. p̄ modū salutiferē ad deum cōuersionis. **Due tria** sictantur. Nam de phariseis dicit q̄ murmurabant de x̄po q̄ recipiebat et respōdebat. de peccatoribus q̄ appropinquabant.

Dixi primo q̄ in verbis premissis describitur conditio phariseoz in quibz fuit zelus malus triplicē vicij. sc̄z inuidie. murmuratōis ⁊ detractionis. **Christi** siquidez habuit in se tria elegantissima que iudei equanimiter ferre non poterant. cum essent p̄uersi ⁊ iniquitate pleni. sc̄z sancta desideria. sancta verba. sanctissima opera. **Desideria** itaqz erant sancta. ita q̄ nō potuit aliquid aliud cōsiderare q̄ qd̄ deū patre sc̄ire velle. **Uñ** de eo dicit in **Psalmo.** **Desideriū anime eius tribuisti ei.** **Desideriū autē x̄pi** nō erat ali-

ud nisi salus animarum quam ipse in affectu suo fecit. ut dicit Innocentius quartus super psalmum allegato. et cum hoc gloriam dei patris Johannis. viii. Ego quero gloriam patris mei. Unde ipse in oratione sua quam in figura membrorum suorum fecerat. a voluntate paterna nolens discedere subiungit. Veritatem non sicut ego volo pater. sed sicut tu vis. Matth. xxvi. Secundo verba sua erant sancta et salubria. Unde Petrus dicit Johannis. vi. Ad quem ibimus. verba vite eterne habes. Et illi qui missi erant apprehendere christum ministri iudeorum redeuntes de sermone eius dixerunt. Nunquam sic locutus est homo sicut hic loquitur. Joh. vii. Ideo magister legis ipsorum licet callide temporales christum confessus est christum veracem esse in verborum suorum doctrina. Matth. xxii. Magister scimus quia verax es et viam dei in veritate doces. Tertio facta christi erant excellentissima. eo quod ipse fecit talia que nemo ante ipsum facere potuit neque fecit. ut dicitur Johannis. xv. Unde Nicodemus ad christum. Nemo potest hec signa facere que tu facis. Joh. iii. Pharisei igitur zelo nequicie infecti non valentes omnibus istis contrauenire saltem prout poterant christo in omnibus resistebant. Cogitationes enim et desideria sua interpretabant esse diaboli faceret. et intentione ista demonia eiceret. Unde dicitur est Luc. x. In beelzebub principe demoniorum eicit demonia. Quasi dicat. Iste non attendit gloriam dei. sed vanitatem dyaboli. Secundo verba sua peruerterat. Unde cum ipse diceret Johannis. viii. Si quis sermone meum seruabit mortem non videbit. ipsi statim asseruerunt ipsum dixisse. mortem non gustabit. Et iterum cum christus diceret. Soluite templum hoc et in triduo excitabo illud. Illi postea ipsum asseruerunt dixisse. in triduo reedificabo illud. Et sic de pluribus alijs. Tertio opera sua calaniabantur dicentes ea esse contra mandata dei. Unde illud. Non est hic homo a deo qui sabbatum non custodit. Johan. ix. Et his igitur patet quod iudei et pharisei ipsorum contra christi sancta desideria et cogitationes pacificas grauem habuerunt inuidiam. Contra eius facta et salubria verba habuerunt murmuracionem. Contra eius sanctissima opera habuerunt detractionem. Et reuera

non minus hodie dyabolus ista facit per modum phariseos et malos christianos. qui et si fide iuncti nobis sunt. operibus tamen valde diuisi. Juxta illud apostoli. Confiitentur se nosse deum. sed per fidem. factis autem negant. Hii ergo mali pharisei et hodie in sancta ecclesia hoc triplici vicio contra bonos et electos dei. ac si contra christum tunc pharisei laborant. Inuident enim sancto apostolo electorum. Unde dicunt illud Sapientie. Grauis est nobis ad videndum. Sed Johannes dicit consolando tales. i. Joh. v. Nolite mirari si odit vos mundus. Quasi dicit. Nolite mirari si mali inuidet bonis cum canis domesticus inuidet extraneo. et qui miser est et pauper inuidet diuiti. ut dicit Bernhardus in libro de diligendo deum. Sic egyptii inuidebant filiis israel in egypto. videntes eos prosperari. ut dicit Exodus. Sic romanis prosperantibus inuidere ceperunt circuecentes nationes. ut fert Salustius libro primo. cap. i. Secundo vicio laborant hodie mali contra bonos murmurando. In figura cuius populus dure cervicis murmurabat contra Aaron et Moysem. ut dicit. Et ita autem murmur querela cum impatientia in his que homo debet ferre vel sustinere patienter. et committitur quandoque contra prelatum per inobedientiam. quandoque contra proximum per inuidiam. contra deum per displicentiam. Per inobedientiam murmurat omnes prope voluntatis nolentes subici prelo aut domino temporali. Cum tamen dicat Petrus Obedite prepositis vestris. non tamen bonis sed etiam discipulis. i. Petri. ii. Et Paulus. Omnis anima sublimioribus potestatibus subdita sit. quonia sic est voluntas dei. Et ipse christus Qui vos audit me audit. Unde Moyse dicitur est. Non te reiciet sed me. Quanta autem fatuitas est murmurare contra illos. aut resistere illis qui vices dei gerunt. ut dicitur Romanorum. xii. et quod propter sidio in pace et tranquillitate conquiescat. Nos dicit Hieronymus libro primo summos egyptios qui ingrati beneficiorum Joseph. filios eius seruituti adduxerunt. Sic illi asserunt se operibus eorum grauari. quorum meritis liberant. Secundi sunt qui murmurant contra proximum propter inuidiam sicut Saul non recto oculo aspicebat. Dauid dicens et murmurans. mibi dederunt

¶ **D**ominica tertia post trinitatis

mille et David decem milia. s. Reg. xviii. Sic fratres Ioseph oderunt eum nec poterant illi quicquam pacifice loqui. Beati. xxxvii. Sic iudei quoniam inuidia Pilato tradiderunt Ioh. xix. Tertii sunt qui murmurant contra deum pro diuinitate quam habent de sua administratione seu mundi regimine quod facit circa homines. Sed hoc fatum est. quia dicit Seneca. Optimum est pati quod emendare non possis. et deum quo auctore circa pueniunt sine murmuratōe comitari. Dec ille. Balus miles est qui imperatore gemens insequitur subreptis artifices dedignant cum instruunt ab ignaris et inscis artis sue. nos sumus valde ignari de gubernatōe mundi. ideo debemus patienter tacere. Ecci. x. Vir prudens et disciplinatus non murmurabit. De quibus autem tem murmurat homines contra deum ponit Holgorb sup li. Sap. c. j. de quatuor. Primum quod temperat aeris eis non tribuit ad nuntium. Secundo quia prosperitate et aduersitate non distribuit in vita ista iuxta demerita et merita hominum. Tertio quod dominus frequenter mittit tribulationes et aduersitates in homines. Quarto murmurat inuoluntaria paupertatem sustinentes. de eo quod eis non tribuit si cur alijs diuitibus. Primi faciunt pro seipso quia impediunt propriam tranquillitatem et pacem non formando se diuine voluntati. ymo si sic esset sicut vellet mundus perire. quia vni placet tale tempus pro agro. alteri non placet pro alio negotio vel artificio. Nam proculano valet tempus pluuiosum. sed pro lutiungulo non valet nisi siccum. Narratur de quodam heremita qui impetrauit a deo tempus quale voluit. et tamen in orto suo nihil creuit. credebat ergo quod ita esset in toto mundo. Sed cum venisset ad alium heremitam inuenit abundantiam olei. Quasi inquit ergo quod ipse similitur non haberet in orto suo cum habebat tempus ad placitum suum. Cui ille respondit. ideo quia te sapientiore deo facere voluisti. cum tamen deus sciat quale tempus sit nobis oportunitum. Unde in ps. Pluuia voluntariam segregabis deus. id est iuxta voluntatem tuam donabis non iuxta nostram. Fert etiam de quodam agricola qui habundabat spem fructibus. et cum quereretur ab eo causa. Respondit. quia habeo tempus quale volo. hoc est quale deus dat. Pbeton fuit filius Pbeti qui percipit patrem ut posset veberere solem. Cui cum fuisset coecus. ipse tanquam ignarus

quod veritatem solem ita supra a terra quod omnia infrigidabant. et quod ira baste quod oia comburebant. Ideo a Ioue percussus fulmine interijt. Refert Seneca libro primo de Dario. et Suetonius in libro de vita. xij. cesarum. quod Caius cesar fecit solennissimum festum suis militibus. contigerunt tunc marina fulmina choruscationes et tonitrua. Iratus cesar mandauit contra deum Iouem sagittas in altum mittere. que descendentes multum populum occiderunt. Similiter filij israel quia murmurauerunt contra deum non introierunt in terram promissionis Numeri. xiiij. Unde Sap. i. Custodite vos a murmuratōe quod nihil prodest. Et. j. Loq. r. Reges murmuraueritis sicut quidam et illis Secundi sunt qui murmurant contra distributionem diuinam tam aduersitatis quam prosperitatis. Uident enim bonos deprimi. malos prosperari. Et quod periuria mendacia et alia scelera nil vident nocere malis aut bonis. posse virtutes. ut tangit Boetius li. primo de consolatōe. metro quinto. et lib. v. prosa. v. Et Claudia nus in maiori volumine in principio. Sepe mihi dubia traxit sententia mentem. De current mihi superi terrarum aut nullus in esset. rector et incerto fluere mortalia caelu. Iste erat murmur gentium philosophorum. Sancti etiam quadam admiratione videbantur de hoc dicere sicut Job. xxi. Quare impij viuunt sublimati sunt. confortatiq; diuitijs. Et Hieremie. xij. Quare impiorum vita prosperatur. bene est omnibus qui peruaricant et inique agunt. Item Psalmista. Usque domine peccatores gloriabuntur. Similiter Abacuc primo. Taces concubante impio iustior se. Sed certe respondetur istis illud Gregorij. ii. Moral. cap. iij. super illud Job. xxi. Numquid non est perditio iniquo. Inuictus inquit ad debitam mortem currens effrenatis voluptatibus vitur. quia et vituli qui mactandi sunt in vberioribus pascuis relinquunt. e contra iustus a delectationibus transitorie iocunditatis restringitur. quia vitulus ad laboris usum deputatus sub iugo retinet. Et sic malus quasi per amena prata in carcerem peruenit. ut dicit Gregorius libro. vi. moral. ca. iij. Et ibi de agro desperato in quo nichil seminatur. Tertio murmurant quidam inter tribulationes quibus a deo flagellantur. Sed hoc est fatuum cum frequenter sint ad

profectū anime. sicut dicit Paulus. Cum infirmor tūc fortior sum et potēs. j. Cor. xij. Eccl. xxij. Infirmitas carnis sobriam facit aīaz. Unde in vitis patrū legit. Qcū quidā peteret a terciāna liberari. Respon- dit Johannes heremita. Rem tibi neces- saria cupis abicere. Quarto murmurant quidā de inuolūtaria paupertate. q̄ neces- sitate et nō virtute ad paupertatē coguntur. Sed certe istis dicendū est vt de necessi- tate faceret virtutē. scientes illud Jacobi ij. Deus elegit pauperē in hoc mūdo diui- tem in fide et heredē regni. Et iterum ps. Ego autē egen⁹ et pauper sum. dñs sollici- tus est mei. Si ergo dñs sollicitus est tiliū quare murmurāt. cū sciat quid eis deficiat. Math. vi. Vincōr in ps. de malis. Qs si nō fuerint saturati et murmurabūt. Nō scinos nō sic. sed omnia sine murmuratiōe faciam⁹. vt dicit ad philippē ij. Tertio la- borant vicio hodie xpiani mali detrahentes bonis primi. Isti figurant per illā be- stiam q̄ vidit Daniel habere tres ordines dentū. Dan. vij. Cui dictum est. Surge et comede carnes plurimas. Tres ordines dentū sunt tres modi detrahendi. Prim⁹ bona que facit homo diminuerē vel male exponere tanq̄ corrupta intentiōe sunt fa- cta vel ex cōpaciōe ad aliū ostendere q̄ nō sit ita virtuose vel excellētē suū factum vt decebat. Secundus modus est defect⁹ oc- cultos de lege charitatis celandos publi- care et pponere. sub intentiōe famā delēdi. Tertius modus qui est pessimus. falsa crimi- na confingere et innocentib⁹ opponere. Istos dentes facit deponere beatus Pe- trus. j. Petri. ij. Deponētes omnē maliciā et omēz dolū et simulatiōes et inuidias et de- tractiōes. lac concupiscite. Et certe facile suadet apl⁹ lac cōcupiscere et detractiōes fingere. Lac dicit verba suauiā et charitati- ua. Dicitur naturales q̄ psitac⁹ pore est doce- ri ad loquendū. sed tñ nihil aliud naturali- ter nouit loqui nisi verba salutarina. Unde legitur q̄ cum Carolus rex francie erra- ret in desertis. psitaci eū saluauerūt dice- tes. Abere cesar onicos. Unde Marcial⁹ Epigramatū. xij. Psitac⁹ a vobis aliorūz noīa discam. Hoc didici p me dicere cesar aue. Et quo infert Volgorh super librum Sapientie. ca. j. Q naturale est officium lingue amabilia loqui. et per cōsequens

innaturale est detrabere. Quare nobis cō- tra istud viciū triplex remediū est adhibē- dum. Primo ne detractiōne faciam⁹. Se- cundo ne libenter audiam⁹. Tertio ne cū pusillanimitē timeam⁹. De pmo Jacobi q̄rto. Nolite detrabere alterutrū fratres. Et huius ratio est. quia detractor. similis est sepulcro fetido. De quo erit purridus et fetidus aer et venenosus. Unde in psalmo Sepulch⁹ patens est guttur corū. lignis suis dolose agebant. venenū aspidum sub labijs corū. Patet autē q̄ hoc est valde ab- hominabile. Bern. super cantica. sermone xxij. dicit. Q detractor primū ostendit se vacuū esse charitatē. et charitatem in alijs extinguit. Et hoc est officii dyaboli. Si- milis est detractor quidā regi Brecorum qui dicebatur Ladmus. de quo dicit Quodius libro. iij. Detrahātor phoscos. Quia seminauit in terra dentes serpēinos et q̄ surrexerūt homines qui se mutuo occide- runt. Ita detractor nō nisi seminat pesti- mū semen. et quo inter homines oritur lites et bella. Unde Prover. vi. dicitur. q̄ septimū quod detestatur de⁹ est qui semi- nat discordias. Et Romanor. j. Detra- ctores deo odibiles. Ecce detractor similis est sepulchro fetido et venenato. filius dy- aboli in officio. et odibilis deo. Secundo providendū est nobis ne detrahentes au- diamus. Nam Bernhardus super cantica. sermone. lxiij. dicit. Detrahēre autē de- trahēte audire quid horū damnable est. non facile dixerim. et certe abominabi- le loqui cum homine infecto vel fetido au- belitus. Talis est detractor. Prover. xxiij. Abominatio hominū detractor. Unde de Augustino legit. q̄ voluit surgere a mensa audiens detractore secum sedente. Unde dicit. Si quis absentem vitā solū rodere dente. Hanc mensam indignā no- uerit ipse sibi. Tertio providendū est ne de- tractiōnez pusillanimitē timeam⁹. multi- em per verba detractor. a bono propo- sito retardant. quod tñ est fatuū. quia post detractiōnes hominū despiciendos et com- temndos superamus. fm Gregorū libro vi. Moralū. cap. xvij. Et de hoc publice Boecius pmo de cōsola. prola. iij. Tenet ca de copia verboz. Verūtamē aduerti- dū est illud quod dicit Gregor⁹ sup. l. scilicet. Q mel. ij. Sicut nostro studio nō debem⁹

nō h' viciū detractor

fm

Quinta tertia post trinitatis

excitare ne ipsi peccent. ita p sui malicia ex-
citatos debemus equanimiter tollerare.
vt nobis meritū crescat. Aliquādo autem
cōpescere ne dum mala de nobis dissemi-
nant. eorū qui audire nos ad bona opera
poterant corda innocentū corūpāt. Hec
ille. Hoc est dicere. Q interdū etiā talibz ē
obuiandū ne aliq ex eorū verbis scandali-
sentur. Nam sicut dicit in glo. Romanorū
cū. Hobis necessaria est scientia nostra.
sed proximis nostris fama nra. Hinc con-
cludit Augustin⁹. rñ. q. j. Polo. Q qui ne-
gligit famā crudelis est. Et quidam phus
legitur dixisse. Qui famā perdit nō habet
amplius quod perdat. Lancamus igitur
a detractione. vt dicitur Sapientie pmo.
Ab inuidia a murmuratione contra deū
et proximum.

Dixi secundo **Q**uā in verbis p-
missis tangitur patientia. prudentia. et be-
nignitas. per modū pie miserationis. Se-
quidē ipus in euangelio presenti ostendit
illas tres virtutes habere. Et pmo paciē-
tiam. Nam cū posset vlcisci in aduersarijs
suis. paciēter tamen iniuriā sustinuit. nul-
lam vindictam de eis expectando. Sicut
enī dicit Gregorius sup Ezechielē omes.
vñ. Pacientia vera est que et ipm amat que
poizat. Nam tolleraffe et odisse nō est vir-
tus mansuetudinīs sed velamentū furorē
Hec ille. Hoc autē fecit xps qui ita pacien-
ter tulit iniurias phariseorū vt ipos quoqz
diligere et pro eis oraret. Et quō non ora-
uit pro phariseis qui p crucifixoribus ex-
orauit. Auce. rñ. Ignosce illis inquit pa-
ter quia nesciunt quid faciunt. Hinc Au-
gustin⁹ in libro ad Probam viduam dicit.
Perfacile est vestem contempnā habere. in-
clinato capite incedere velum sup oculos
demittere. sed verū humilē patientia ostē-
dit iniurie. Legit de Alexādro in li. de nu-
gis phoz. Q cum Antigonus miles ei di-
xisset. Etati tue iam regnare nō conuenit.
Quasi di. Indignus es regno rōne etatis
et voluptatis. Ipe hoc patientissime tulit
Idem narrat in eodem libro de patientia
Iulij cesaris. qui cū grauius ferret calui-
cū. audiēs sibi dici a quodā milite. Faci-
lius est te cesar caluum nō esse qz me in ro-
mano exercitū timidū fuisse. ipse paciēter
tulit. Et de eodē cesare legitur in Lodi-
ce.

qui ita statuit. Si quis nomina nostra cre-
diderit vel maledicto lacescenda. cū nolu-
mus pene subicere. quoniā si ex leuitate p-
cessit cōtemnendū est. Si ex infania mise-
randū. id est. miseratione dignum. Si ab
inuidia remittendū. Sic xps fecit. et mul-
to amplius. qui per patientiā interdū in-
iuriam inimicorū contempsit. interdū mi-
serus est illis. interdū remisit eis dē. Unde
de eo scriptū est in Psalmo. Ego tāqz sur-
dus nō audiebā. et sicut murus nō aperi-
ens os suū. Secūdo habuit xps pruden-
tiā erga inimicos suos. in eo qz eis conue-
nientia dabat responsa. Sicut patet h de
dragma et oue per que probat se iuste et le-
gitime puerfari cum peccatoribz. cū ppter
eos lucrandos venisset. vt sicut mulier p-
ditam dragnā. et pastor ouem quē nō
meretur argui sed cōmendari. ita quoqz
ipe cōuersans peccatoribz merito deberet
excusari. Et ista est vera prudentiā quam
phus in pmo posterioz vocat solertiam.
que est promptitudo inueniēdi mediū.
vel aliquā certā rationē subito et excusati-
onem probabilem in nō prospecto tempore.
Et talem prudentiā multi legunt habuisse
se antiquorū. Unde refert Seneca libro
tertio de ira. Q cum legati Atheniensiu
venissent ad regem Philipū. Ipe eorum
legatione benigniter audita fertur dixisse.
Dicite mihi quid possim quod sit gratuz
Atheniensibz. Cui respondit Democra-
tes vnus ex legatis. Te inquit suspēdere
scz esset gratū Atheniensibz. Et cū circum-
stantes essent indignati et vellent in illum
irruere. Iussit rex illū incolumē dimittere
dicens ceteris legatis. Nunciare Atheni-
ensibz. multo supbiores esse qui illicita ita
dicūt qz qui ea impune audiunt. Quasi di.
Dicite Atheniensibz quia ipi tam altius su-
spensi sunt per superbiā mentis. ex quo no-
bis ita nūciant qz nos qui ita humiliter re-
spondemus. Ecce prudentia in respōsis.
Consumile narrat de Diogene. cui cum
lentulus attracta pingui salua inspūisset
in frontem qntum poterat extersit dicens
Affirmabo inquit omibz o lentule falli
eos qui te negant os habere. Idem fertur
alteri adolescenti spuēnti in eum respon-
disse. Non irascor. s; dubito an irasci opoz-
teat. De Augusto etiā cesare in libro d nu-
gis phoz legitur. Q cum Tiberius ei lo-

quere q̄ multi de eo male loquerent. Respon-
dit. Nolumus indignari si de te quis
male loquatur. satis est si hoc habueris
ne q̄s nobis male facere possit. Ecce pru-
dens responsio ad iniurias. quā christ⁹ le-
gitur inimicis suis dedisse paciēter p̄ mo-
dū iuste reprehensionis. Tertio x̄ps habu-
it benignitatē p̄ modū pie miseratōnis ve-
re magna benignitas recipere peccatores
ad se. et cum eis ita familiariter cōversari.
Considerem⁹ tria ⁊ inueniemus maximā
benignitatē in x̄po. Et p̄mo conditiones
susipientis. q̄ iustissimus et null⁹ egens
Item conditōnes receptorū. quia vilissimi
peccatores indigni etiā pane quo vescerē-
tur. Tertio conditōnes et modos recepti-
onis. quia celeriter iugiter. et clemēter. Et
in his om̄ib⁹ notat benignitas pie misera-
tionis. De qua Romanoz. ij. dicit. Ignoras
quonia benignitas dei ad penitentiam te
adducit. Non dicit. maiestas. sapientia. ve-
ritas. et equitas. sed benignitas. Et ratio.
quia sapientia considerat culpam Job. xi.
Ipe nouit hominū vanitates. Maiestas
concitāt ad iram Deutro. xxxij. Uidit do-
minus et ad iracundiā concitatus est. Et
ait. Abscondā faciē meā ab eis. Item veri-
tas profert sententiā Prover. viij. Verita-
tem meditabit guttur meū. Itē eq̄tas in-
fert vindictā Isa. j. Deu cōsolabor de ho-
stibus meis. Nō est ergo peccatori recur-
sus ad sapientiā. maiestatem. veritatem. equi-
tatem. sed ad benignitatē que pie expectat
hominē peccatōrē ad penitentiā Eccl. viij.
Peccator centies facit malū. ⁊ p̄ paciētiā
expectat. Olim dicit peccator. Expectans
expectaui dominū. et intendit mihi. Sed
modo dñs expectat peccatōrē. Ecce quan-
ta paciētia. prudētia. et benignitas in x̄po
pie miseratōis. erga peccatores. Et t̄m de
secundo.

Dixi tertio q̄ in istis peccato-
ribus fuit deuora
affectio p̄ modū salutarē cōuersionis. in
eo q̄ appropinquabāt ad x̄pm. Est autem
sciendū q̄ aīa peccatoris elongat a deo p̄
pctm. Dicit. ij. Quid inuenerūt in me pa-
tres vestri iniquitatis. q̄a elongauerunt se
a me. et ambulauerūt post vanitatē. ⁊ vani
facti sunt. Et q̄d de talibus dicit in Psalmo.
Tōge a peccatoribus salus. Et iterū. Ecce
q̄ elongant se a te p̄būt. Cū ergo aīa di-

misso dyabolo cui seruauit de filiis pecco-
rū in regione lōginqua Luce. xx. redierit
statim appropinquat ad x̄pm. ca tū inēte
vt audiat illū. id est. vt ei obediat in om̄ib⁹
Unde Ecclesiastes. iij. Custodi pedē tuū
ingrediēs domū dei. et appropinqua vt au-
dias. Ista appropinquatio nō est pedibus
corporis sed affectibus mentis. vt ait Aug⁹.
Epistola. xxxij. Appropinquamus em̄ do-
nō ambulādo sed amādo. iter ad deū non
pedibus sed moribus. Ideo ipse clamat Ecce
stasti. xxxij. Transite ad me om̄es q̄ cōcu-
piscitis me. Sed certe nō potest quis ap-
propinquare x̄po nisi prius recedat a car-
ne mū do et dyabolo. Isaie. xxxij. Quem
docebit scientiā. ⁊c. Ablactatos a lacte sc̄z
carnalis voluptatis. Non sufficit enim ap-
propinquare deo qualitercūq̄. sed eo fine
vt audiat eū peccator. Debet em̄ peccator
libētissime audire om̄ia p̄cepta salutis. om̄ia
cōsilia. om̄ia etiā dura in penitentiā sibi
inūcta p̄ cōfessorē. Hoc d̄. hic. Erant ap-
propinquantes vt audiret Luce. xij. Om̄ia
plus suspensus erat audiens illū. Et tem-
plo ergo istoz et nos audiamus christum.
Et primo bona nobis inspirantē. Psalms.
sta. Audiat quid loquat in me domin⁹ de⁹.
Secūdo in alijs pdicantes. Luce. x. Qui
vos audit me audit. In pauperibus clamā-
tem. Matthei. xxij. Esuriui et nō dedi illis
mibi māducare. Taliter appropinquans
merebitur multa bona. Et primo gr̄e re-
cuperationē. Jacobi. iij. Appropinquare
deo et appropinquabit vobis. Secūdo
interne leticie delectatōz. Ps. Imnis om̄i-
nibus sanctis eius. filijs isrl̄ plo appropin-
quati sibi. Tertio mentis illuminationem.
Luce. xxij. de ceco q̄ cum appropinquauit
ad x̄pm. illuminauit eū. Quā in ps. Accedite
ad eū et illuminamini. sc̄z p̄ grām h̄ et in fu-
tura luce p̄ gloriāz. Quā nobis concedere
dignet. Amen.

¶ Dñica tertia post trinitatē. II
Sermo. LXXXIX

¶ Gloriosus est ange-
lis dei sup vno peccatore penitē-
tiā agente. Luc. xv. Lic homo
p̄ beneficio sue creatōis multū deberet di-
ligere deū. eo q̄ om̄ia p̄pter eū fecit. vt d̄.
Ben. j. Tamen p̄ beneficio recreatōis. sue
plus debet eū diligere. eo q̄ ipsum. nō ita

Dnica tertia post trinitatis

recreavit ut alia omnia sed multo benigni
Nam fecit eum talem post recreatioz et redē/
pationē q̄ si laberet in pctm̄ posset sanari p̄
penitētie sacramētū. Cū Sap. i. dicit. Sa/
nabiles fecit nates orbis terraz. i. hoies
habitates in orbe terraz vel q̄ nascūtur o
terra. et h̄ est spēale bñficiū solis hoibz col
lari. Angeli em̄ insanabiliter peccauerūt.
Nam s̄m̄ Damascenū li. ij. c. ij. Quod an/
gelis casus. hoibz est mors. Et p̄ p̄sequēs
sicut homo post mortē est insanabilis per
naturā. ita angeli post casum. Sed homi/
ni est h̄ collari q̄ licet multoties infirmet
p̄ pctm̄ tamen sanabilis est citra mortem.
Et h̄ p̄ p̄nie sacramētū. Ideo Psalmista in
uitans animā dicit. Benedic aia mea do/
mino. Et sequitur. Qui sanat omēs infir/
mitates tuas. Quasi di q̄ non fecit taliter
omni nationi aliaz creaturaz. Et q̄b̄ p̄z q̄
libēt homo debet agere p̄nias tanq̄ sue
infirmatatis sanariā et curatiā medicinā
et maxime et q̄ habet loci oportunitatem.
Iuxta illud Job. xxiij. Dedit ei dominus
locum p̄nie. Habet etiā dei benignitatem
sibi multū p̄piciam. Iuxta illud Romano.
ij. Benignitas dei ad veniā adducit te.
Sup̄ omnia autē maxime debet homo mo
ueri in p̄niti ad p̄niam agendā p̄pter im/
mensitatem piculi. Nam dicit Luce. xij. Nisi
p̄niam egeritis. scz in p̄niti. omnes simul
peribitis. et p̄pter utilitatem cōmodi q̄d est
p̄niti regni celoz. Iuxta illud Math. iij.
Penitentiā agere appropinquabit vob̄ reg
num celoz. Cū Aug. de mirabilibz sacre
scripture. Qui p̄ p̄nias pctā diluit angeli/
ce felicitatē s̄ozs in eternū erit. ecce regnū
celoz. Insup̄ dicit hō moueri ad p̄nias in p̄/
niti agendā p̄ spēale solatiōez angeloz
celestiū. Nā sic angelis infernalibz ē mag/
nū gaudiū de hoibz agētibz p̄nias i inferno
ita cōuerso maximū est angelis dei super
vno pctōze p̄nias agere in p̄niti vita. ut testā
tur s̄ba n̄ri s̄emat. In q̄b̄ s̄bis homis
p̄nia multū redit cōmēdabil̄ et tribz. que
hoiez debet mouere ad eā faciendā. Si em̄
p̄siderem̄ p̄nie incitāmētā et p̄nie emolumē
ta. certe sufficēter moueri poterim̄ ut cam
q̄to citius facim̄ et pagamus.

¶ Dixi primo q̄ si p̄sideramus
p̄nie incitāmētā sufficēter moueri poterim̄
ut eā q̄nto citius pagam̄. Sūt autē quatuor

p̄nie incitāmētā. Primo scz amor x̄pi quez
offendim̄. Dolor p̄ grā quā amisim̄. Hor
ror pene quā incurrim̄. Et timor mortis
ad quā decurrim̄. Inter hec quatuor p̄muoz
incitāmētū ad penitēdiū ē amor x̄pi quez of
fendim̄. Si em̄ x̄pi bñficia cogitē et n̄raz
ingratiūdinē p̄derem̄ nō est dubiū qui
si x̄sum rōnis hēm̄ occasione p̄nie sentie
Scribūt em̄ naturales sic refert Robertus
bolgoth sup̄ li. Sap. c. xj. q̄ arpia auis est
habēs faciē q̄i hois. et est auis m̄l̄tū crude
lis et feroc. infantū q̄ aliqui s̄a me stimulara
hoiez inuadit et occidit. Sitiēs ad aquam
volat ut bibat. vbi faciē suā intuet. et silez
occidisse recoles tāto dolore cōpatif q̄ ex
inde quēz morit. Sic nos recoletes in p̄/
dicatōe q̄i in speculo vel in aqua pura con
spiciētes qz x̄pm̄ q̄ntū i nob̄ est crucifixim̄
et occidim̄ p̄ pctm̄. Iuxta illud Debreo. vi.
Rursum crucifigētes filiū dei i vob̄is met
ipsis. dēm̄ cōpati et p̄nias agere. Sed in
citāmētū p̄nie est dolor p̄ grā quā amisim̄
Efficiamur em̄ p̄ culpā de filiis dei filij dila
boli. et de familiaribz et amicis x̄pi hostes p̄/
ditores et emuli. et de regni celest̄ hereditibz
sum̄ exules et p̄cepti. Dicit in li. de naturis
rez q̄ est quedā auis q̄ vocat auis paradī
si. q̄ p̄pter insignē pulcritudinē sic vocatur.
Sūt em̄ pulcre et amabiles adeo q̄ nullus
color ei deesse credat. vox est ita dulcis et
pia q̄ possit in hoie deuotōez et gaudiū ex
citare. Hec auis si capta fuerit et illaquea
ta irremediabiliter plāgit. nec vnq̄z plāge
re desinit donec reddita fuerit libertati.
Doraliter. Auis ista significat aīaz h̄ia/
nā. q̄ q̄n est in grā tūc est pulcherrima. q̄a in
ea relucet ymago sancte trinitatē naturalī
ter sibi imp̄ssa. naturaliter decorata s̄ruti
bus et grā. et nihil sibi desit q̄n sit dei filia.
et patrie celestis incola gratoza. Sed ista
auis illaqueat laqueo pctōz. q̄d h̄ restat si
bi nisi dolere et flere vsq̄ ad grāz r̄ducas.
et de bufone dyaboli sit iterū auis padisi.
Sic ingemebat David post pctm̄. de q̄ in
ps. Et gemit me a te nō est absconditus
Sic Magdalena et alij m̄l̄tī donec i grāz
sunt restituti. Tertiu incitāmētū p̄nie est
horror pene quā incurrim̄. Istū horrozē
impreserat sibi Job q̄n dicit. Dimitte me
dñe ut plangā paululū dolorē meū etc. Et
sequit. S̄z sempiternus horroz inhabitat. Et
ap̄lus ad Debreo. r. Dorredū est incidere

In man^o dei vine^o. Et de horreduz. Na vt
 dicit Greg^o. ix. li. Moral. Horredo modo
 fit inq^o mors sine morte. finis sine fine. de
 fec^o sine defectu. qz et mors semp viuit z fi
 nis sp incipit. z officere defect^o nescit. mors
 perimit z no extinguit. dolor cruciat sed pa
 uore no fugat. flama coburit sz tenebras n^o
 excutit. Dec Bre. Taliter fuerit incitati il
 li ad pniaz qb dixit Iohes bap. Progeni
 es vi peraz q^o demonstrabit vob fugere a
 v^oura ira. Facite g fructu dignum pnie.
 Math. iij. Vbi dicit. Ira qz tales fuerut
 incitati ad agedu pniaz metu pene eterne
 eis cominate. Quartu incitamentu pnie est
 timor mortis ad qua trāscurrim^o. Dec em e
 no fm Bre. xij. Moral. quare die mortis
 nre nob incertu esse voluit. vt du sp ignora
 rur sp prima esse credat. Et to vt sp parati
 inueniamur vult g dn^o vt ante morte aga
 mus pniaz. Na in fine vite pnia sera raro
 vera. vt dicit Aug^o. ser. xxx. Et ponit d pe.
 dist. iij. Age. Un si vis agere pniaz in mor
 te qn pcta te dimiserut z qn peccare no po
 tes. no tu dimisisti pcta. sz pcta te. et g pnia
 periculosa z dubia. Cur^o ro est. qa tunc ho
 bz infinita impedimeta. Primo em si sen
 rit se granari ad morte z ponit executores
 testameti sui. cu illis bz maximā occupati
 onē. Na iste querit qd dandū sit amicis. qd
 famulis. qd restituendū male ablati. qd
 faciendū p sepultura. qd p ecclā. Sit etiam
 ibi scio impedimētū a medicis qui celant
 die z hora mortis pmittētes virā lōgiorez
 z sanitatis restitutionē. Ita qz qnqz morit^o
 paup ho insperate z inopinate. etiā sine p
 curatōe sacramētoz. q stulti medici probi
 bēt ne terreat infirm^o. cu n medicina aie
 dz pcedere medicinā corpale. Tertio fit i
 pedimētū p vxore amicos z filios psolan
 tes infirmū etiā p psciam mēientes. et sic
 miser nō pmittit de pctis suis cogitare. z si
 interdū talis dolet de pctis. n exq impe
 dit dolore infirmitatis z timore mortis du
 biū fit an sit dolor p culpa vel p infirmita
 te. cum p tunc cor sit occupatum dolore et
 anxietate infirmitatis corpalis. Propter
 hoc dicit Augustin^o. Q talis que moribus
 vrgit z pctā tenet. ad veraz vit veniet satis
 factione. Nec mirz. qno ei tūc pt ho debite
 psteri cum circūstātis pctōz ad plenum
 cū tunc nō possit deliberare z pctā mēorie
 reducere. cū tū deliberatio necessaria e an

professionē. Iuxta illō. Recogitabo tibi oēs
 annos meos. Na. xxxviii. Et ps. Dicit cor
 firebor aduersū me. Blosa Inno. i. pnus
 deliberavi apud me. h scz. quod p firebor.
 Quo g deliberabit sufficēter in vna hora
 infirm^o cui vit sufficēter deliberare vna se
 pmana. Ideo qlbz disponat se an mor
 tem. z expedit pniaz suam vt secur^o expe
 ter morte. Narrat Vincenc^o in speculo nar
 turali de qdaz pisce marino q dz centipos.
 a multitudine pedū. Ite piscis dū bamū
 piscatoz sentit suis visceribus inherere rē
 more mortis imminētis viscera quadam
 sua industria naturali effudit z bamū cito
 mit. z itez viscera sua resumat. z sic morte
 euadit. Sic nos scitētes visceribus mortem
 imminere de die in diē nō expectem^o hora
 mortis. sz ciciam bamū mortis. i. pām de
 visceribus nris p professionē. De bamo illo dī
 citur Eccl^o. iij. Sic capiti piscis bamo. et
 aues laqueo. sic comprehendunt homines in
 tpe malo. Eiciam^o g istū bamū p os. Iux
 ta illud ps. Effundite corā illo corda via.
 cor lorum z albus p penitentiā resumam^o.
 Et tū de primo.

Dixi secundo ^{q si plderz}
 mus pnie
 pedimeta absqz dubio sufficēter moueri po
 terim^o vt eā qnto cit^o faciam^o z pagamus.
 Sit aut quatuor impedimeta pnie. scilz
 pudor. palandi. timor. recidimandi. ardoz
 delectandi. torpor. prestolandi. Primo igi
 tur volēti penitere obicit se pudor. palandi
 quo homo p fundit alteri reuelare illud qd
 solū notū est deo et angelo ac demonibus
 Iste pudor pnis est armiger que dyabol
 lus mittit p volentem salubriter penitere
 Un quidā scūs vidit dyabolū inter peni
 tētes incedere z faciētes eos erubescere in
 ecclā dū se ad pssionē prepararēt. q adiu
 rarus a scō. z interrogar^o qd inter peniten
 tes faceret. Rōdit. Reddo qd abstuli. Ver
 recū diā eis abstuli qn peccauerūt. z modo
 eam restituo ne possint psteri. Sicur em
 lupus ouem p guttur accipit et nō p pedē.
 et vulpis gallinā. ita dyabolus hominem
 semp p verecūdiam strāgular. Unde Au
 gustinus super psalmistam. O homo qd
 times confiteri. Illud quod per confessio
 nem scio. minus scio q illud quod nescio.
 Cur confiteri erubescis peccata tua a pctā

¶ Unica tertia post trinitatis

tori homini re. **S**ecundum impedimentum est timor satisfaciendi et recidendi. **T**imet enim homo onus penitentie assumere ne succubatur sub eo. **F**ingit enim se debile vel infirmum ad satisfaciendum pro peccatis. **N**arrat Ambrosius in Exameron de opibus sexte diei. **Q**uod Elephas est tante fortitudinis quod sufficit currum ligneum cum multis armatis portare. tante audacia quod nullo clipeorum retardat obiectu. nec aliqua militum constipatione terretur. mirabiliter tamen timet murum. **S**ic est de multis. quod ad opera mundi pro lucro vel negotio seculi inueiunt fortissimi. ieiunant. vigilant. transunt maria. fatigantur infatigabiles. sed ad faciendam viam modicam penitentie pro peccatis suis timent. **P**salmista. **T**repidauerunt timore vbi non erat timor. **A**lij vero timentes recidendum peccati eiusdem nolunt penitere. **D**icit enim dyabolus in corde iporum. **A**d quid vis penitentiam agere cum non possis continere perpetuo a tali peccato. sed forte cras iterum peccabis simile. melius ergo dimittas adhuc ne inutiliter agas penitentiam. **S**ed hee fatuus est iste sic cogitans. quia scriptum est **S**epties in die cadet iustus. et totiens resurgit. et dominus dedit Petro potestatem et suis successoribus. non solum septies in die sed septuagies septies. **M**atthei. **xviii.** **T**ertium impedimentum est ardor delectandi qui dicitur homini. **R**ecollige delectationem prohibitam in tali facto. et videbis quod sine ea non poteris ducere vitam tuam. nec digne penitere stante tali affectione. et ideo expectes donec in te cessabit talis affectio et delectatio. **S**ed iste miser fatuus est. cum non per additionem lignorum sed per subtractionem ignis sit extinguendus. ita et delectationes tales non per morosam in eis stationem sed per asperam penitentiam et subtractionem occasionum inducentium ad eas sunt extinguende. **I**uxta illud **A**lani. **S**ubtrahere ligna focoli vis extinguere flammam. **S**ic carnis vitia. ocia vina dapes. **Q**uartum impedimentum penitentie est torpor prestolandi qui oritur ex duplici presumptione. scilicet ex presumptione prolixae vite et venie finalis diuinitus concedende. **I**sti enim fingunt sibi annos multos vite eorum. sicut ille diues qui dixit anime sue. **A**nima mea habes multa bona reposita in annos plurimos. **S**ed audiuit. **S**tolte hac nocte mo-

rieris. **D**icit etiam tales. **D**eus est pius et multum misericors. quacumque hora ingemuerit omnium iniquitatum mearum non recordabitur. **E**zech. **xviii.** **S**ed nescit miser quod etiam est iustus qui et si veniam promiserit. diem tamen crastinum non promittit. **E**t ita paratus est quotidie punire peccata. **P**ropter quod **E**ccl. **h**nto dicit. **R**etardes conuerti ad dominum. et ne differas de die in diem. subito enim veniet ira illius. et in tempore vindicte disperdet te. **S**ed vnde puenit ista dilatio seu procrastinatio in homine. **R**espondeo quod et h. quia peccator habet oculum conuersum tamen ad leuam et prospera. cum tamen potius debet habere ad tristitia. **U**nde dicit **S**ophonie. **ij.** **Q**uod dominus non ingreditur in domum vbi est habitatio onocrotali et hericij. et vbi est vox cantantis in fenestra et coruus in superliminari. **P**er que designatur status peccatoris qui sicut onocrotalus crocitat. et sicut coruus procrastinat. et sicut erinacius inter poma voluit. **S**ed isti decipiuntur per vocem coruinam. longam vitam promittentem. quia et dominus licet promiserit peccatoribus tempore **N**oe centum viginti annos ad agendum penitentiam. tamen illud tempus abbreviauit et diluuium omnes consumpsit. **U**nde dicit. **N**on permanebit spiritus meus in homine centum viginti annos. scilicet quos promisi eis pro agenda penitentia sed cito eos delebo. **D**icit etiam **E**ccl. **ix.** **P**romissio nequissima multos decipit et perdit. **N**otanter dicit. nequissima. **N**am promissio nequam est. quod usurpat sibi de futuro tempore diffinitionem quam dominus solum sibi reseruauit. **V**t dicit **A**ctu primo. **N**on est vestrum nosse tempora etc. **S**ed nequior est qui presumit ad hoc quod deus sibi dabit adhuc ulterius et diutius tempus ad peccandum. **S**ed nequissimus qui non solum non dolet de hoc quod inutiliter expendit tempus. sed adhuc disponit in animo in contumeliam sui creatoris expendere residuitatem temporis.

Dixi tertio **¶** **Q**uod si consideremus penitentiam emolumentum. **¶** **T**er. **¶** **U**tilitates absque dubio sufficerent moueri poterimus ut ea quanto citius faciamus. **¶** **U**bi notandum quod per penitentiam nobis reconciliamus. **¶** **A**nimas reformamus. **¶** **D**emonas consumamus. **¶** **E**t angelos letificamus. **¶** **P**rius per penitentiam nobis reconciliamus. **¶** **D**icit. **xviii.** **S**i penitentiam

egerit gens ista a malo suo quod locutus
 sum aduersus eam agā et ego penitentiaz
 sup malo qd cogitauit vt facerē ei. Ecce mi-
 rabilis modus recōciliatōnis tanti domi-
 ni qui vult quasi ad partā indicari cuz ho-
 mine seruo suo. Unde ad modū hominis
 loquitur de seipso. si homo vult penitere et
 ipse vult penitere. hoc ē ad modū penitētis
 se habere. Sic et nobiles tpales pulchru
 vindicte genus putauerunt ignoscere et
 notis et penitētibz cōcedere veniā p̄ reatū
 Sicut dicit Petr⁹ de vineis in qdā epla.
 Secūdo p penitentiā nos reformamus.
 Sic em̄ docet Boecius de sola. phie. hō
 fin varia vicia qbz indulget. i. nafaz bestia-
 ru trāformatur. sicut inq̄t in lingua cō-
 paraf cani. Insidiator callidus vulpi. Ac-
 cidiosus asino. et sic de alijs. Rō h̄ est. quia
 hō est sicut cera mollis. Cera em̄ calefacta
 et mollificata recipit effigie illius rei cui ap-
 plicat. Vñ si applicet sigillo cui imp̄ssa ē fi-
 gura leonis induet cera effigie leonis. et si
 applicet sigillo cui insculpta est forma lupi
 vel vulpis cera simile induit formaz. Isto
 mō ania nra induit effigie rez qbz se appli-
 cat p amorē et in illa se transformat. Unde
 Dugo de arra aie dicit. Ea est vis amoris
 vt talē necesse est esse q̄le est illud qd amat.
 et cui p affectuz p̄iūgit in ipsius similitudi-
 nem dilectionis societate transformetur.
 De h̄ patet figura Dan. iij. de Habucho/
 donosoz. q̄ ppter culpaz suā ab hominibz ē
 eiecit et fenū vt bos comedit. sed postea re-
 cupauit penitēs qd amisit. Tertū emoli-
 mentū pnie est q̄ p eam demones p̄fura.
 vehemēter em̄ p̄fundunt q̄n eoz p̄dimus
 p̄siliū. q̄n eoz euadim⁹ carcerē. et a suis p̄n-
 cipibz grauius affligunt. sicut custos carce-
 ris p euasione latronū punif. Valde ergo
 agitant inuidia q̄n vidēt nos eis prius si-
 miles deformatos p p̄ctm̄. itez p sacramē-
 tū pnie restitutos. qd nullo mō eis cōcedit
 Vñ de hominibz singulariter dicit Petr⁹
 ij. pe. iij. Nō tardat dñs p̄missione sed pa-
 cietē agit ppter nos nolēs aliq̄s p̄re s̄ ad
 penitentiā reuerti. Penitemini igit et cōuer-
 timini vt deleāt p̄ctā v̄a. Actū. iij. Quar-
 to p p̄niaz angelos letificam⁹. Unde dicit h̄
 Baudiu est angelis dei sup vno peccatore
 p̄niaz agente. Legit. iij. Reg. vij. q̄ Salo-
 mon fecit in p̄icatorio tēplū angelos. de
 qbz ibi q̄tuor legim⁹. Fuerūt em̄ ille yma-

gines de lignis oliuar. scdo habebāt alas
 extēsas tertio habebāt pedes obliq̄s et ere-
 ctos quasi ad ambulandū paratos. quar-
 to pueris vultibz mutuo se respiciebant.
 Primo fuerūt isti angeli Salomonis de
 lignis oliuar. antiq̄ fuerūt ferrei ppter
 cōpassionē et duriciā. qz hoibz nō cōpate-
 rant. Nūc autē de lignis oliuar qz miseris
 cordes et p̄ij. Prius habebāt alas demis-
 sas quasi inuite et cuz difficultate ad hoies
 veniebant. s̄ modo ad nos cito veniunt. et
 ideo alas extēsas habent. olim laudabant
 deū soli. sed modo in laudādo hoibz se al-
 sociant. Olim naturā nostrā q̄ infirmam
 despiciēbāt. mō vidētes ipaz in t̄po ecala-
 tā. in stuporē et admirationē p̄trunt. vñ
 se mutuo dicunt respicere. q̄ de nature in
 nouatione sp̄ūaliter admirent. Haudēte
 ergo angeli de penitentiā hominū. qz p̄ eoz
 innouat natura destructa. Et nota q̄ dicit
 Sup vno peccatore p̄niaz agente non dicit
 penitentiā cogitāte. q̄ est p̄nia p̄cāssā
 tū. nec dicit. p̄niaz docente. et nō faciente.
 que p̄nia est p̄ueroz p̄dicatoz. Nec dicit.
 penitentiā ostendēte. que est p̄nia p̄pocita
 rū et simulator. Sed dicit p̄niaz agente.
 que penitentiā est deuotoz. **P**
 Pro quo lacus sciendū q̄ p̄nia cōuert
 si peccatoris letificat dominū angelos et
 ceteras creaturas. Primo quidez letificat
 deū. Dicit em̄ Isidor⁹ li. ij. de summo bono
 ca. xv. Amplius letat de⁹ de aia desperata
 et aliq̄n p̄uersa q̄ de ea q̄ nūq̄ extirp̄ p̄dita
 Sic de p̄digo filio. de cuius regressu ma-
 gnū fit gaudiū. Nam copiosius fit gaudiū
 um de eo q̄ a piculo liberatur q̄ de eo qui
 nūq̄ nouit piculum. Quanto enim res p̄-
 dita cōtristat. tanto magis si fuerit inuenta
 letificat. sicut in euāgelio p̄senti p̄sitor ex-
 ultat q̄ p̄didit ouem. et inuentā in humeris
 suis portat. Et Gregori⁹ in om̄l. dicit. p̄
 de peccatoribus conuersis q̄ de centū illā-
 tibus iustis in celo gaudiū fit. quia plerūq̄
 bus sciunt. stant quidez in via iusticie. sed
 tamen ad celestē patriā antie nō anhelant.
 Et plerūq̄ pigri remanent ad exercitiū.
 da bona precipua. quia securi sibi sunt. qz
 nulla commiserūt mala grauiora. Et con-
 tra vero. non nūquā h̄i qui se aliqua illu-
 cita egisse meminerint. et ipso suo dolore
 compuncti ad amorem dei inardescunt.

Donica tertia post trinitatis

Et quia a deo errasse se considerant damna
precedentia lucris sequentibus recopen-
sant. Fit igitur maius gaudium in celo. quia
et dicit in prelio plus illi militi diligit qui
post fugam reuersus hostem fortius premit
quam cum qui nunquam terga prebuit et nunquam
quid fortiter fecit. Sic agricola amplius
terram illam diligit que post spinas vberes
fruges profert quam eam que nunquam spinas
proculit et nunquam fertilem messem dedit.
Dec Gregorius. **S**ed diceres. Hoc est
mirabile quod deus plus diligit penitentem
quam innocentem. cum tamen ceteris paribus
innocentes deberent plus diligi propter
innocentie dignitatem. ad quam non pos-
sunt penitentes peruenire. Ad quod re-
spondeo secundum Thomam super tertio Sen-
tentiarum distinctio. xxxij. Quod penitentes et in-
nocentes se habent ut excedentia et excelsa.
Nam siue aliqui sint penitentes siue in-
nocentes. illi simpliciter sunt meliores et
magis dilecti qui plus habent de gratia.
tamen ceteris paribus innocentes plus di-
liguntur propter dignitatem innocentie.
ut dicitur est. Dicitur tamen deus plus gau-
dere de penitente. quia licet equalis sit do-
natio penitentis et innocentis consideratur
in se tamen per comparationem ad innocen-
tem maius est donum in vno quam in alio. Si-
cut quanto plus homo indiget tanto be-
neficii sibi collati amplius reputat. De
ergo dicitur plus gaudere de penitente. quia
interdum cauciores et humiliores et feru-
entiores redduntur penitentes post casum.
Unde Ambrosius in omelia prima libro. i.
Fidelior factus est Petrus postquam fidem
se perdidisse desleuit atque ideo maiorem gra-
tiam reperit quam amisit. Ponuntur verba
l. distinctio. Fidelior. Et Beda super Hecdrum.
Quod multis in aliqua flagitia cecidisse pro-
fuit dum post casum penitendo erecti vigi-
lantius domino seruire ceperunt. Pinc-
tiam Gregorius in pastorali capitulo. l. dicit.
Sepe nonnulli ad dominum post carnis pec-
cata redeuntes tanto ardentius se in bo-
nis operibus exhibent quanto damnabi-
liores se de malis vident. Sepe quidem
in carnis integritate perdurantes cum mi-
nus in se respiciunt quod desleant. plene
sibi innocentiam sufficere putant. atque ad ser-
uorem spiritus nullis se ardoris stimulis
inflamant. Et sic plerumque diuino amore

ardens vita plus post culpam. quam securitate
torpens innocentia. Unde voce redem-
ptoris dicit. Remittunt sibi peccata multa
quia quoniam dilexit multum. Dec Gregorius.
Et his omnibus patet quod homo post lapsum
frequenter surgit in maiori charitate. Si-
cut patet de Petro et Maria magdalena.
Secundo peccator conuersus letificat ange-
los. Sicut enim demonibus est magnum tor-
mentum et interminabile supplicium bonitas
hominis eo quod non latet demones. Unde om-
nibus modis elaborant sanctorum incremen-
tum impedire. quia donec eorum vitiumus fi-
nis eis associetur non includunt. sed habent
potestatem temptandi electos. Ita conuerso
angelis est magnum gaudium. quia illis se ami-
cum facit. ut dicit Anselmus in libro de si-
militudinibus. capitulo. xxxvj. Gaudet ergo
angeli omnes. sed specialiter gaudet ange-
lus ille qui homini penitenti deputatus est
ad custodiam. Nam secundum magistrum Sententiarum
libro. ij. distinctio. xij. capitulo. i. Unicuique ho-
mini assignati sunt duo angeli. scilicet bonus
et malus. Quod intelligendum est in exitu
hominis de utero materno secundum Thomam
in prima parte. questione. ceterima. cxxij. articulo. v.
Bonus autem datus ad custodiam. malus ad ex-
ercitium. Licet ergo omnes angeli gaudeant
de salute hominis. specialiter tamen ille qui est
deputatus ad custodiam qui horat ad bo-
num. Et similiter malus letatur inter omnes
magis de damnatione impellens ad ma-
lum. Quia igitur bonus videt tam glorio-
sum fructum sue custodie in homine penitente.
ideo specialiter gaudet. Sicut medicus
specialiter gaudet quando videt hominem
sanitati restitutum per eius curam. Om-
nes tamen alij angeli gaudent. quia vident ex
peccatoribus conuersis quoniam adimpleri suum
numerum. Et etiam quia videtur ad laudandum deum
tale se habere prosperum. Tertio peccator conuer-
sus letificat alias creaturas. Sic enim dicit
Anselmus in libro de similitudinibus. capitulo. xxxvj.
Bonitas hominis penitentis non solum an-
gelis sed omnibus creaturis est utilis. Nam
primo hominibus est utilis quoniam etiam quod ex vi-
te merito ad eternam beatitudinem peruenit
numerus electorum incrementum accipit. quoniam
amplius creuerit. tanto minus eterna re-
tributio expectanda erit. Nam cum numerus
sanctorum completus fuerit. retributio iustorum
more accipienda erit. tunc quidem in corporibus

Et dicitur Augustinus

7° l. c. Al. no. dicitur

quā iam habet in antio. Bonis etiā q̄ cū deo sunt est utilis. qz eoz nūez sua penitētia auget. Et illis q̄ sunt in patria vel q̄ futuri sunt pdest. qz locū in illo cetū bonozū implēt. q̄ nullo modo in sine vacuō p̄ esse. **M**alis etiā utilis est. qz eoz maliciā excludit exēplo sue bonitatis. **S**oli et lune vtilis ceterisqz creaturis. qz in p̄sumatiōe istorū cōmutabunt in melius quicquid est omnium creaturarū. **S**ol em̄ sicut propheta dicit. septupliciter lucebit. sicut lux sex dieruz. et luna sicut sol. **A**lie creature licet sint pulcre mutabunt in melius. cum eas mutabit deus in meliōrē statu. exinde nō cōmutandū. **H**oc est quod dicit apostolus Romanoz. viij. **S**cimus quia om̄is creatura ingemiscit et parturit vsqz adhuc. **S**z et nos ipsi primicias habentes spiritus intra nos gemimus ad adoptionē filioz dei expectantes. scz redemptionē corpōis nostri quādo fiet corp⁹ nostrū immortale. **Q**uasi diceret. q̄ om̄is creatura mortalis expectat glorificationē hoīs in corp⁹ et aīa quod non prius fiet nisi post diem iudicij. **E**t quia hoc fiet maxime per penitentiam per quā appropinquat regnū celoz. **I**deo hō penitēs lenificat om̄es creaturas. **H**os igitur tam p̄pter nostri conditoris et superiorū angelozū necnon omnium creaturarū gaudiū et nostrum cōmodū ad penitentiam p̄peremus. quatin⁹ per eā grām acquirētes tandē gloriā consequamur. **A**d quaz nos perducere dignet̄ pater et filius et spirit⁹ sanctus Amen.

Dñica quarta post trinitatis. I

Sermo. XC

Erote misericordis
des sic et p̄ vester misericors est. **L**uce. vi. **S**ic dicit Ambro. sup eplaz. j. ad Thimo. iij. cap. tractans illud. **P**ietas ad om̄ia valet. **O**mnis sūma christiane discipline in misericordia et pietate consistit. nec immerito. **N**am pro om̄i statu suo hō semp̄ indiget misericordia diuina. **E**t ideo sp̄ deberet exercere misericordiam. **S**unt aut̄ tres status hoīs scz in mundo. q̄ntuz ad progressum. **I**n extremo. quantum ad egressum. **I**n iudicio quantum ad successuz. **E**t in quolibet istorū statu indiget misericordia. p̄pter qd̄ quilibet nostrz multum

debet esse misericors. quia misericordiaz dei cōsequi nō p̄t nisi p̄ misericordiaz p̄ se meritū factā et primis exhibitā. **D**e misericordia in mūdo q̄ntū ad p̄gressum p̄t p̄ illud. **P**rover. iij. vbi dicit. **M**isericordia et veritas non rederant. et inuenies gratiā coram deo et hoīb⁹. **U**n̄ misericordes hoies licet in hac vita multas habeant temptationes tamē ab eis liberantur per misericordiaz. **I**uxta illud Ambro. vbi supra. **M**isericors et si lubricum carnis patitur. vapulabit quidem. non tamen finaliter peribit. **D**e misericordia quantum est necessaria in extremo dicit **T**hobias. iij. **F**iducia magna erit coraz summo deo. **E**t premittit. **Q**uomodo potes ita esto misericors. **U**nde Hieronim⁹ in epistola ad Nepocianum. **N**on memini me mala morte mortuū qui libenter operā misericordie exercuit. habent em̄ multos intercessores. et impossibile est multorum preces non exaudiri. **D**e misericordia quous est necessaria in iudicio dicit **J**acobus. **I**udiciū sine misericordia fiet ei qui denegat misericordiaz patienti. **E**ū igitur hō in iudicio get misericordiaz. merito debet esse misericors ut misericordiaz consequat. **A**d quam ipm̄ multa inducunt. **E**t p̄mo ad misericordiaz natura inducit. patet qz om̄ia mēbra se diligunt. nutriunt. seruiūt. adiuvant se. custodiunt se. protegunt se. **I**te om̄is creatura suo modo impedit misericordiaz. terra suffrenat. aqua potat ignis cōsumit et calet. **C**it. et sic de alijs. **S**ecūdo inducit scriptura **M**ath. vij. **O**m̄ia quecūqz vultis ut faciant hoies vobis. et sic de alijs. **I**ndica bo tibi homo. **M**ath. ix. **M**isericordia volo. **T**ertio exempla de **C**ornelio Centurione. **J**te exemplū xpi de adultera. **J**ohānis. xij. **I**tem **J**ob. **T**hobias. **M**artinus. **I**te etiam in gentilibus inuenitur. sicut in **A**ntiocho. qui audita morte **O**nie pontificis fleuit. **Q**uarto. **I**te **S**amaritanus misericordiaz motus **L**uce. x. **I**te a brutis. **N**am leo homini secenti corā eo parcit. **U**nde poeta. **P**arcere prostratis. et sic de alijs. **I**te **L**upa puerū eopositum a matre non deuorat. sed lactat. **I**tem **L**rocodilus postquā hominē occiderit sup eum plorat. **I**nueniunt equi post mortē dominoz non sumpsisse cibuz. **S**imiliter canes p̄ dñis bellauerūt. **I**te **R**ome canis fuit qui cū domino carceram